

חוק האזרחות, תשי"ב-1952¹

פרק ראשון: רכישת האזרחות

1. מבוא [תיקון: תשכ"ח, תשנ"ו]

אזרחות ישראלית נקנית –
מכוח שבות לפי סעיף 2,
מכוח ישיבה בישראל לפי סעיף 3,
מכוח לידה לפי סעיף 4,
מכוח לידה וישיבה בישראל לפי סעיף 4א,
מכוח אימוץ לפי סעיף 4ב,
מכוח התאזרחות לפי הסעיפים 5 עד 8,
או מכוח הענקה לפי סעיף 9.
לא תהיה אזרחות ישראלית אלא לפי חוק זה.

2. אזרחות מכוח שבות [תיקון: תשכ"ח, תשל"א, תשמ"מ, תשנ"ו]

(א) כל עולה לפי חוק השבות, תשי"ב-1950², יהיה לאזרחי ישראל מכוח שבות, זולת אם הוקנתה לו אזרחות ישראלית מכוח לידה לפי סעיף 4 או מכוח אימוץ לפי סעיף 4ב.
(ב) אזרחות מכוח שבות נקנית –

- (1) למי שעלה ארצה או נולד בה לפני הקמת המדינה - מיום הקמת המדינה ;
- (2) למי שעלה לישראל אחרי הקמת המדינה - מיום עלייתו ;
- (3) למי שנולד בישראל אחרי הקמת המדינה - מיום לידתו ;
- (4) למי שקיבל תעודת עולה לפי סעיף 3 לחוק השבות, תשי"ב-1950 - מיום מתן התעודה.

(ג) סעיף זה אינו חל –

- (1) על מי שחדל להיות תושב ישראל לפני תחילת תקפו של חוק זה ;
- (2) על בגיר שערב יום עלייתו או ערב יום מתן תעודת העולה היה אזרח חוץ, ובאותו יום, לפני כן או תוך שלושה חדשים לאחר מכן ובעודו אזרח חוץ, הצהיר שאין ברצונו להיות אזרחי ישראל; בגיר כאמור רשאי לזוטר בהודעה בכתב לשר הפנים על זכותו להצהיר לפי פסקה זו;
- (3) על קטין אזרח חוץ שנולד מחוץ לישראל ואשר עלה לישראל יחד עם הוריו והם הצהירו לפי פסקה (2) וכללו אותו בהצהרתם; לענין פסקה זו די בהצהרת הורה אחד אם רק אותו הורה עלה לישראל, ובלבד שצורפה להצהרתו הסכמת ההורה השני בכתב או שההורה המצהיר רשאי להחזיק לבדו בקטין;

- (4) על קטין אזרח חוץ שנולד מחוץ לישראל ואשר עלה לישראל ללא הוריו, וערב עלייתו, ביום העליה, ביום קבלת תעודת העולה או תוך שלושה חדשים מיום העליה או מיום קבלת תעודת העולה, הצהירו הוריו בכתב שאין הם רוצים שהוא יהיה אזרח ישראלי, ובלבד שביום ההצהרה ההורים אינם אזרחים ישראליים; לענין פסקה זו די בהצהרת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין;
- (5) על מי שנולד בישראל ובשעת לידתו לא היה אף אחד מהוריו רשום במרשם האוכלוסין;
- (6) על מי שנולד בישראל אחרי הקמת המדינה לנציג דיפלומטי או קונסולרי של מדינה זרה, למעט נציג כבוד;
- (ד) תושב ישראל שמחמת הצהרה לפי סעיף קטן (ג) (3) לא הוקנתה לו אזרחות ישראלית, רשאי, בתקופה שבין יום הולדתו ה-18 לבין יום הולדתו ה-22, או תוך שנה מתום שירותו בשירות סדיר לפי הפרק השלישי לחוק שירות ביטחון תשי"ט - 1959 [נוסח משולב], לפי המועד המאוחר יותר, להודיע לשר הפנים שהוא מבטל את הצהרת הוריו לגביו, והוא יהיה לאזרח ישראלי מכוח שבות מיום מתן ההודעה האמורה.
- (ה) מי שהביע רצונו להשתקע בישראל וקיבל, או זכאי לקבל, אשרת עולה לפי חוק השבות, תשי"ב-1950³, רשאי שר הפנים, לפי שיקול דעתו, להעניק לו, לפי בקשתו, אזרחות מכוח שבות עוד לפני עלייתו.
- (ו) שר הפנים רשאי לאשר קבלת הצהרה לפי פסקאות (2) או (4) לסעיף קטן (ג) שניתנה בתוך תקופה של שלושה חדשים לאחר תום שלושת החדשים האמורים בפסקאות אלה, אם ראה שהאיחור במתן ההצהרה נובע מסיבות שלמצהיר לא היתה שליטה עליהן.
- (ז) שר הפנים יודיע לתושב ישראל שלא הוקנתה לו אזרחות ישראלית מחמת הצהרה לפי סעיף קטן (ג) (3) או (4) על זכותו לבטל את ההצהרה כאמור בסעיף קטן (ד), אולם אי קבלת ההודעה האמורה לא תפגע בהוראת סעיף קטן (ד); מועד מתן ההודעה ואופן נתינתה ייקבעו בתקנות.

3. אזרחות מכוח ישיבה בישראל

- (א) מי שערב הקמת המדינה היה נתין ארצישראלי, ולא היה לאזרח ישראלי לפי סעיף 2, יהיה לאזרח ישראלי מיום הקמת המדינה אם נתקיימו בו תנאים אלה:
- (1) ביום ד' באדר תשי"ב (1 במרס 1952) היה רשום כתושב לפי פקודת מרשם תושבים, תשי"ט-1949⁴;
- (2) ביום תחילת תקפו של חוק זה היה תושב ישראל;
- (3) מיום הקמת המדינה עד יום תחילת תקפו של חוק זה היה בישראל או בשטח שהיה לשטח ישראל אחרי הקמת המדינה, או שבתקופה זו נכנס לישראל כדין.
- (ב) מי שנולד אחרי הקמת המדינה, וביום תחילת תקפו של חוק זה היה תושב ישראל, ואביו או אמו היו לאזרחים ישראליים לפי סעיף קטן (א), יהיה לאזרח ישראלי מיום לידתו.

3.א. הרחבת אזרחות מכוח ישיבה בישראל [תיקון: תש"מ]

(א) מי שנולד לפני הקמת המדינה ונתקיימו בו התנאים הבאים, יהיה לאזרחי ישראל מכוח ישיבה בישראל מיום תחילתו של חוק האזרחות (תיקון מס' 4), תש"ם-1980 (להלן - יום תיקון תש"ם):

- (1) הוא לא היה לאזרחי ישראל מכוח הוראה אחרת של חוק זה;
- (2) ערב הקמת המדינה הוא היה נתין ארצישראלי;
- (3) ביום כ"א בתמוז תשי"ב (14 ביולי 1952) הוא היה תושב ישראל ורשום במרשם התושבים לפי פקודת מרשם התושבים, תש"ט-1949⁵;
- (4) ביום תיקון תש"ם הוא היה תושב ישראל ורשום במרשם האוכלוסין;
- (5) הוא איננו אזרח של אחת מהמדינות הנזכרות בסעיף 2 לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954⁶.

(ב) מי שנולד אחרי הקמת המדינה ונתקיימו בו התנאים הבאים יהיה לאזרחי ישראל מכוח ישיבה בישראל מיום תיקון תש"ם :

- (1) הוא לא היה לאזרחי ישראל מכוח הוראה אחרת של חוק זה;
- (2) ביום תיקון תש"ם הוא היה תושב ישראל ורשום במרשם האוכלוסין;
- (3) הוא צאצא של אדם שנתקיימו בו התנאים שבפסקאות (1) עד (3) לסעיף קטן (א).

4. אזרחות מלידה [תיקון: תש"מ, תשנ"ו]

(א) אלה יהיו, מיום לידתם, אזרחים ישראלים מכוח לידה:

- (1) מי שנולד בישראל כשאביו או אמו היו אזרחים ישראלים;
- (2) מי שנולד מחוץ לישראל כשאביו או אמו היו אזרחים ישראלים –
 - (א) מכוח שבות;
 - (ב) מכוח ישיבה בישראל;
 - (ג) מכוח התאזרחות;
 - (ד) לפי פסקה (1);
 - (ה) מכוח אימוץ לפי סעיף 4(ב)(1);

(ב) לענין סעיף זה, מי שנולד אחרי מות אחד מהוריו, דייו שאותו הורה היה במותו אזרחי ישראל.

4.א. אזרחות מכוח לידה וישיבה בישראל [תיקון: תשכ"ח]

(א) מי שנולד אחרי הקמת המדינה במקום שהיה שטח ישראל ביום לידתו, ולא היתה לו מעולם שום אזרחות, יהיה לאזרחי ישראל, אם ביקש זאת בתקופה שבין יום הולדתו ה-18 לבין יום הולדתו ה-21 ואם היה תושב ישראל חמש שנים רצופות בתכופ לפני יום הגשת בקשתו.

(ב) מי שהגיש בקשה לפי סעיף קטן (א) ונתקיימו לגביו התנאים המפורשים בו, יאשר שר הפנים, או מי שהשר הסמיכו לכך, את בקשתו; אולם רשאי הוא שלא לאשר את הבקשה אם הורשע המבקש בעבירה על בטחון המדינה או שנידון למאסר חמש שנים או יותר בשל עבירה אחרת.

(ג) אזרחות לפי סעיף זה נקנית מיום אישור הבקשה.

4. אזרחות מכוח אימוץ [תיקון: תשנ"ו, תשנ"ח]

קטין יהיה אזרח ישראל מכוח אימוץ מיום אימוצו, אם התקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא אומץ לפי חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981, כשאביו או אמו המאמצים היו אזרחים ישראלים;

(2) הוא אומץ מחוץ לישראל כשאביו או אמו המאמצים היו אזרחים ישראלים לפי פסקאות (א) עד (ה) בסעיף 4(א)(2), ובלבד שהמאמצים לא היו תושבי ישראל ביום האימוץ וניתנה הסכמת שני ההורים המאמצים.

5. התאזרחות

(א) בגיר שאיננו אזרח ישראלי יכול לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות אם נתקיימו בו תנאים אלה :

(1) נמצא בישראל;

(2) היה בישראל שלוש שנים מתוך תקופת חמש שנים שקדמה ליום הגשת בקשתו;

(3) זכאי לשבת בישראל ישיבת קבע ;

(4) השתקע בישראל או שיש בדעתו להשתקע בה ;

(5) יודע ידיעת-מה את השפה העברית ;

(6) ויתר על אזרחותו הקודמת או הוכיח שיחדל להיות אזרח חוץ לכשיהיה לאזרח ישראלי.

(ב) מי שביקש להתאזרח ונתקיימו בו התנאים שבסעיף קטן (א), יעניק לו שר הפנים, אם ראה זאת לנכון, את האזרחות הישראלית על ידי מתן תעודת האזרחות.

(ג) לפני הענקת האזרחות יצהיר המבקש הצהרה זו :

"אני מצהיר שאהיה אזרח נאמן למדינת ישראל".

(ד) האזרחות נקנית מיום ההצהרה.

6. פטור מתנאים להתאזרחות [תיקון: תש"ם, תשס"ד]

(א) (1) (א) מי ששירת שירות סדיר בצבא-הגנה לישראל, או ששירת, אחרי יום ט"ז בכסלו תש"ח (29 בנובמבר 1947), בשירות אחר ששר הבטחון הכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך סעיף זה, ושחרר כחוק; מי שהשלים 18 חודשי שירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986⁷, או ששירת אחרי יום ט"ז בכסלו התש"ח (29 בנובמבר 1947) בשירות אחר ששר הביטחון הכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך סעיף זה;

(ב) לענין פסקה זו יראו אדם כמי שהשלים 18 חודשי שירות סדיר אף אם שוחרר קודם לכן מחמת מחלה, החמרת מחלה או חבלה, שאירעו בתקופת שירותו ועקב שירותו כמשמעותם בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959⁸ [נוסח משולב] (להלן - חוק הנכים), או בשל חבלה שאירעה בתקופת שירותו ואשר חל לגביה חוק הנכים, ובתנאי שלא נגרמה כתוצאה מהתנהגות רעה חמורה מצדו, כמשמעותה בסעיף 9 לחוק הנכים

(ג) על אף הוראות פסקה זו, הוראות פסקת משנה (א) לא יחולו על אדם באחד מאלה:

(1) הוא שוחרר מהשירות הסדיר בשל הרשעה בדין או בשל אי התאמה;

(2) שר הפנים קבע, ככלל או למקרה מסוים, כי התקיימו נסיבות אחרות אשר מצדיקות קביעה כאמור.

(2) מי ששיכל בן או בת בשירות כזה, פטורים מהתנאים שבסעיף 5 (א), פרט לתנאי שבסעיף 5 (א) (4).

- (ב) מי שמבקש להתאזרח אחרי שהצהיר לפי סעיף 2 (ג) (2), פטור מהתנאי שבסעיף 5 (א) (2).
- (ג) מי שערב הקמת המדינה היה נתין ארצישראלי פטור מהתנאי שבסעיף 5 (א) (5).
- (ד) שר הפנים רשאי לפטור את המבקש מהתנאים שבסעיף 5 (א) (5), (2), (1) ו-(6), כולם או מקצתם, אם יש לדעתו סיבה מיוחדת המצדיקה את הפטור.
- (ה) שר הפנים רשאי, לפי שיקול דעתו, להעניק אזרחות ישראלית בדרך של התאזרחות לתושב בגיר של אזור המוחזק על ידי צבא-הגנה לישראל שביקש להתאזרח, אף אם לא נתקיימו בו התנאים שבסעיף 5 (א), אם שוכנע השר כי המבקש מזדהה עם מדינת ישראל ויעדיה והוא או בן משפחתו פעלו פעולה של ממש לקידום הבטחון, הכלכלה או ענין חשוב אחר של המדינה או שהענקת האזרחות כאמור הוא מענינה המיוחד של המדינה.

7. התאזרחות של בעל ואשה [תיקון: תש"מ]

בעל ואשתו שאחד מהם אזרח ישראלי או שאחד מהם ביקש להתאזרח ונתקיימו בו התנאים שבסעיף 5 (א) או הפטור מהם, יכול השני לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרות, אף אם לא נתקיימו בו התנאים שבסעיף 5 (א).

8. התאזרחות של קטינים [תיקון: תשכ"ח, תש"מ]

(א) התאזרחותו של אדם מקנה אזרחות גם לילדו הקטין שביום ההתאזרות היה תושב ישראל או תושב של אזור המוחזק על ידי צבא ההגנה לישראל והמתאזרח היה רשאי להחזיק בו.

היה הקטין אזרח חוץ ושני הוריו היו רשאים להחזיק בו ורק אחד מהם התאזרח, לא תוקנה לקטין אזרחות לפי סעיף קטן (א) אם הצהיר אחד ההורים שאין ברצונו שהקטין יהיה אזרח ישראלי.

9. אזרחות מכוח העניקה [תיקון: תש"מ, תשמ"ח]

- (א) שר הפנים רשאי להעניק אזרחות ישראלית, במתן תעודה ומהיום שיקבע בתעודה –
- (1) לקטין תושב ישראל - על פי בקשת הוריו;
- (2) לילדו הקטין של אזרח ישראלי לפי סעיף 4 (א) (2) - (ל פי בקשת הוריו);
- (3) לילדו של אזרח ישראלי לפי סעיף 4 (א) (2), למי שאזרחותו הישראלית בוטלה לפי סעיף 10 בהיותו קטין - על פי בקשה שהגיש לשר בתקופה שבין יום הולדתו ה-18 לבין יום הולדתו ה-22.
- (4) לתושב ישראל הנמצא בישראל שהשר שוכנע כי הוא מזדהה עם מדינת ישראל ויעדיה והוא או בן משפחתו שירתו שירות פעיל בצבא-הגנה לישראל או פעלו פעולה של ממש לקידום הבטחון, הכלכלה או ענין חשוב אחר של המדינה או שהענקת האזרחות כאמור היא מענינה המיוחד של המדינה ; בפסקה זו, "בן משפחתו" - בן זוג, הורה, בן ואח.
- (ב) לענין פסקאות (1) ו-(2) לסעיף קטן (א), די בבקשת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין.

פרק שני: איבוד האזרחות

10. ויתור על אזרחות [תיקון: תש"מ]

- (א) אזרח ישראלי בגיר שאינו תושב ישראל רשאי להצהיר בכתב שהוא מוותר על אזרחותו.
- (ב) אזרח ישראלי בגיר המודיע שרצונו לחדול להיות תושב ישראל, רשאי להצהיר בכתב שהוא מוותר על אזרחותו.
- (ג) קטין שנולד מחוץ לישראל והוקנתה לו אזרחות ישראלית מכוח לידה, רשאים הוריו להצהיר בכתב שהם מוותרים על אזרחותו, ובלבד שביום מתן ההצהרה ההורים והקטין לא היו תושבי ישראל; לענין סעיף קטן זה, די בהצהרת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין ודי בכך שרק אותו הורה והקטין אינם תושבי ישראל.
- (ד) קטין שנולד בישראל לפני יום תיקון תש"ם והוקנתה לו אזרחות ישראלית מכוח שבות, וביום לידתו לא היו הוריו אזרחים ישראליים ולא היו רשומים במרשם האוכלוסין, רשאים הוריו להצהיר בכתב שהם מוותרים על אזרחותו, ובלבד שביום מתן ההצהרה ההורים והקטין לא היו תושבי ישראל; לענין סעיף קטן זה די בהצהרת הורה אחד אם הוא רשאי להחזיק לבדו בקטין ודי בכך שרק אותו הורה והקטין אינם תושבי ישראל.
- (ה) ויתור על אזרחות לפי סעיף זה טעון הסכמת שר הפנים, ואם הסכים השר לויתור - האזרחות מתבטלת מהיום שקבע השר.
- (ו) ביטול אזרחותו הישראלית של בגיר לפי סעיף זה מבטל גם את אזרחותו הישראלית של ילדו הקטין אם נתקיימו שניים אלה:

- (1) ההורה השני ויתר גם הוא על אזרחותו הישראלית לפי סעיף זה או שהוא איננו אזרח ישראלי ואיננו תושב ישראל, או שהוא הסכים בכתב לכך שהויתור יחול אף על הקטין, או שההורה שויתר על אזרחותו רשאי להחזיק לבדו בקטין;
- (2) הקטין איננו תושב ישראל או, אם היה הויתור לפי סעיף קטן (ב), נאמר בהודעה האמורה באותו סעיף קטן שרצון המודיע הוא שאף הקטין יחדל להיות תושב ישראל.

- (ז) על אף האמור בסעיף קטן (ו), רשאי שר הפנים לקבוע, אם ראה סיבה מיוחדת המצדיקה זאת, שלא תתבטל אזרחותו הישראלית של קטין לפי הסעיף הקטן האמור.
- (ח) מלאו לקטין שש עשרה שנים, לא תתבטל אזרחותו הישראלית לפי סעיף זה אלא אם הודיע הקטין בכתב לשר הפנים שהוא מסכים לביטול.

10 א ויתור לשם שמירה על אזרחות אחרת [תיקון: תש"מ]

שר הפנים רשאי, בנסיבות מיוחדות, להסכים להצהרת ויתור של בגיר תושב ישראל על אזרחות ישראלית שהוקנתה לו לפי סעיף 2 (ב) (2) או (4), ובלבד שהויתור נועד לשמור על אזרחות אחרת שלו; הסכים השר לויתור כאמור, תבטל האזרחות מהיום שקבע השר ורשאי הוא אף לקבוע שהביטול הוא למפרע.

11 ביטול אזרחות [תיקון: תש"מ]

- (א) אזרח ישראלי שיצא מישראל שלא כדין לאחת מהמדינות הנזכרות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954, או רכש את אזרחותה, יראוהו כמי שויתר על אזרחותו הישראלית והיא תתבטל מיום יציאתו מישראל; ביטול אזרחותו הישראלית של אדם לפי סעיף קטן זה, מבטל גם את אזרחותו הישראלית של ילדו הקטין שאיננו תושב ישראל.
- (ב) שר הפנים רשאי לבטל את אזרחותו הישראלית של אדם אשר עשה מעשה שיש בו משום הפרת אמונים למדינת ישראל.
- (ג) שר הפנים רשאי לבטל את אזרחותו הישראלית של אדם אם הוכח להנחת דעתו שהאזרחות נרכשה על יסוד פרטים כוזבים, ורשאי השר לקבוע שביטול האזרחות יחול גם על ילדו הקטין של אותו אדם.
- (ד) ביטול אזרחות ישראלית לפי סעיפים קטנים (ב) או (ג) ייעשה במתן הודעה מאת שר הפנים ומהיום שקבע השר בהודעה.

12 קיום אחריות

איבוד האזרחות הישראלית אינו פוטר מאחריות שנובעת מאזרחות ישראלית ונוצרה לפני שאבדה האזרחות.

פרק שלישי: הוראות נוספות

13. פירושים [תיקון: תש"מ, תשנ"ו]

בחוק זה –

"בגיר" פירושו - אדם בגיל שמונה עשרה ומעלה או אדם נשוי אף אם לא מלאו לו שמונה עשרה שנה;

"קטין" פירושו - אדם בגיל שלמטה משמונה עשרה והוא אינו נשוי;
בחוק זה, למעט לענין סעיף 4-

"ילד" כולל ילד שאומץ, ו"הורים" כוללים מאמצים של ילד מאומץ;
"אזרחות חוץ" כוללת נתינות חוץ, ו"אזרח חוץ" כולל נתין חוץ, אך אינו כולל נתין ארצישראלי.

14. אזרחות כפולה ומקום מגורים כפול

- (א) פרט לענין התאזרחות, אין רכישת אזרחות ישראלית תלויה בויתור על אזרחות קודמת.
(ב) אזרח ישראלי שהוא גם אזרח חוץ, רואים אותו, לענין חוקי ישראל, כאזרח ישראלי.
(ג) תושב ישראל הגר בחוץ לארץ, רואים אותו, לענין חוק זה, כתושב ישראל כל עוד לא השתקע בחוץ לארץ.

15. תעודה ורישום [תיקון: תש"מ]

- (א) אזרח ישראלי רשאי לקבל משר הפנים תעודה המעידה על היותו אזרח ישראלי.
(ב) אזרחותו הישראלית של אדם תצוין בתעודת הזהות שלו זולת אם ביקש שלא לציין זאת.

16. עבירות

מי שמסר ביודעין פרטים כוזבים בענין הנוגע לרכישתה או לאיבודה של האזרחות הישראלית, שלו או של אחר, דינו - מאסר עד ששה חדשים או קנס עד חמש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

17. ביצוע ותקנות

- (א) שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות תשלום אגרות והפטור מתשלומן.
(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בנוגע לדין בבית המשפט המחוזי לפי חוק זה, לרבות הערעור על החלטות בית המשפט.

18. ביטול, תיאום חוקים ואישור תוקף

- (א) דברי המלך על הנתינות הפלשתינאית (א"י), 1925-1949⁹, בטלים מיום הקמת המדינה.
(ב) כל הוראת חוק שבה מדובר בנתינות ארצישראלית או בנתינים ארצישראליים תיקרא מעתה כאילו מדובר בה באזרחות ישראלית או באזרחים ישראליים.
(ג) כל דבר שנעשה בתקופה שבין הקמת המדינה ובין יום תחילת תקפו של חוק זה, רואים אותו כשריר וקיים, אם היה שריר וקיים אילו היה חוק זה בתקפו בזמן שהדבר נעשה.

